

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 3 juli 2020
Datum GS-besluit : 18 augustus 2020

Vragen nr. 82

Vragen van de heer ing. **F.A.S. Zoon** (Partij voor de Dieren) over Uitstel terugbetaling lening Pallas

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 3 juli 2020 door het lid van Provinciale Staten, de heer ing. **F.A.S. Zoon** (Partij voor de Dieren), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Op 12 juni 2012 heeft Provinciale Staten (PS) besloten om onder voorwaarde €40 miljoen als lening te versteken voor de voorbereidingen van een nieuwe kernreactor in Petten. Op 1 juni 2020 bereikt ons een brief van Gedeputeerde Staten hierover.¹(1352615 / 1449935). Hieruit blijkt dat de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor op het laatste moment een uitstel van terugbetaling van de lening heeft gevraagd en heeft gekregen. Dit is bijzonder want:

- De provincie Noord-Holland moet elk jaar een jaarplan van de stichting goedkeuren;
- elke zes maanden is er een inhoudelijk en financieel verslag over voortgang van de activiteiten en een vergelijking met de eerdere verwachtingen over tijdsduur en kosten, inclusief een uiteenzetting van de financiële positie van de stichting;
- op 15 juni heeft de Gedeputeerde nog beantwoord dat de risico-inschatting niet is veranderd en dat er nog geen discussie loopt over de terugbetaaldatum.

Het Amendement A18 -2012 gaf juist aan dat risico's zo minimaal mogelijk moeten zijn en dat het om een gefaseerde inzet van provinciale middelen gaat. De laatste fase zou pas bij een sluitende businesscase en voldoende interesse van private partijen vrijgegeven worden.

Bij voordracht 28-2013 heeft PS aangegeven dat de lening van €40 miljoen alleen met instemming van de vak-commissie van PS en onder voorwaarden kan plaatsvinden.

¹ <https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=noordholland&id=1100227997>

De derde en laatste deel van de provinciale lening van €17,5 miljoen is ook in 2018 tijdelijk uitgesteld omdat o.a. meer duidelijkheid wenselijk was over 'de stand van zaken met betrekking tot het commitment van de private financiers' en werd aangegeven dat het Rijk niet voor 2020 zal kiezen tussen Lighthouse of Pallas. Ondertussen is bekend dat Lighthouse in ieder geval in België gaat starten².

Na consultatie met de vak-commissie van PS op 17 september 2018 is daarna ook:

- uitstel van de terugbetaling gegeven tot 1 juli 2020;
- de €40 miljoen omgezet naar een lening excl. rente. Waarbij de terugbetaling circa €42 miljoen zou worden.

Niet unaniem heeft de vak-commissie vervolgens ingestemd met het vrijgeven van de €17,5 miljoen.

In de brief van GS van 1 juni 2020 is te lezen dat de reden van de vertraging begon in het voorjaar van 2019 bij de aanstelling van de heer Zalm en aanpassingen in de directies en raden van Pallas en NRG. Om vervolgens te melden in de brief dat '..de gesprekken met de private investeerders in het najaar van 2020 worden hervat'.

Hieruit valt op te maken dat de gesprekken met investeerders al enige tijd geleden gestopt zijn. Dit is mede af te lezen uit de brief van 4 juli 2019 (33 626 nr 11³) waarin staat dat er gewerkt wordt aan een alternatief scenario.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Klopt het dat in het laatste zesmaandelijkse inhoudelijke en financiële verslag nog steeds gerapporteerd werd dat aan de verplichting van terugbetaling van de ca €42 miljoen aan de provincie kon worden voldaan?

Antwoord 1:

Ja, op dat moment was er geen sprake van het niet tijdig kunnen terugbetalen van de lening. PALLAS heeft conform de afspraken de provincie Noord-Holland regelmatig geïnformeerd over de voortgang van de werkzaamheden en de verwachtingen ten aanzien van de terugbetaling van de lening. Ook de betreffende commissie van de provinciale staten is geregeld geïnformeerd, laatstelijk in de vergadering van de commissie EFB op 24 februari 2020 in aanwezigheid van de directeur van PALLAS.

² <https://www.c2w.nl/artikelen/chemie-achtergrond/belgen-realiseren-isotopenvinding-asml>

³ https://www.eerstekamer.nl/kamerstukdossier/stichting_voorbereiding_pallas
<https://www.trouw.nl/opinie/de-bouw-van-een-nieuwe-kernreactor-in-petten-roept-serieuze-vragen-op~b776e338/>

Op 22 juni 2020 heeft PALLAS om uitstel van de terugbetaling van de door de Provincie Noord-Holland verstrekte lening tot uiterlijk 1 januari 2022 verzocht.

Vraag 2:

Waarom wordt pas weer gestart in het najaar van 2020 met gesprekken met private investeerders en niet eerder?

Antwoord 2:

Om de gesprekken met de investeerders voort te kunnen zetten dienen PALLAS en NRG definitieve afspraken te maken over een groot aantal aspecten met betrekking tot de overgangsfase van de huidige reactor (HFR) naar de PALLAS-actor.

De Provincie heeft recent, net als het ministerie van VWS (voor PALLAS) en het ministerie van EZK (voor NRG) ingestemd met het vormen van een personele unie van zowel de directies als de raden van toezicht van NRG en PALLAS. Hierna kunnen de noodzakelijke afspraken worden gemaakt. Naar verwachting kunnen de gesprekken met de private investeerders in het najaar van 2020 worden hervat.

Vraag 3:

Heeft u overwogen om een terugbetaalregeling te treffen, zodat de financiële middelen gebruikt kunnen worden voor o.a. de Covid-steun uit motie 41 en 42?

Antwoord 3:

Nee, we hebben aan de stichting voorbereiding PALLAS-actor een lening verstrekt voor het ontwerpen van de nieuwe PALLAS-actor. De voorbereidingen lopen nog.

Bij de vaststelling van de terugbetalingsdatum was de verwachting dat er met de beoogde private financiers definitieve afspraken over de terugbetaling van de lening zouden zijn gemaakt. Deze afspraken zijn nog niet gemaakt. Wel is er concrete belangstelling van drie partijen (consortia met private investeerders) om de realisatie van de PALLAS-actor te financieren⁴. Zolang er geen private investeerder is die het project over neemt is het weinig zinvol een terugbetalingsregeling te treffen. PALLAS heeft ook niet de middelen om een terugbetalingsregeling te treffen; de leningen die door provincie en ministerie zijn verstrekt dienen ter dekking van de kosten die PALLAS maakt.

Vraag 4:

⁴ [Zie brief van minister Bruins d.d. 4 juli 2019.](https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2019Z14605&did=2019D29891)
https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2019Z14605&did=2019D29891

Bij de eerste aanpassing van latere terugbetaling van de lening heeft een consultatie plaatsgevonden bij de vak-commissie van Provinciale Staten. Waarom heeft GS bij de tweede aanpassing van de terugbetaaldatum geen consultatie gehouden?

Antwoord 4:

Over de eerste aanpassing van de latere terugbetaling heeft geen consultatie plaatsgevonden. De consultatie in uw commissie op 17 september 2018 ging over ons beleidsvoornemen om:

- a) Het laatste go-besluit te nemen ten behoeve van de realisatie van de nieuw te bouwen PALLAS-reactor;
- b) De maximaal te verstrekken subsidie in de vorm van een geldlening van € 40 miljoen als een bedrag exclusief rente in plaats van inclusief rente te beschouwen;
- c) De derde (laatste) tranche van € 17,5 miljoen beschikbaar te stellen.

In onze brief aan uw Staten over dit beleidsvoornemen hebben wij u wel geïnformeerd over het feit dat PALLAS het uitstaande krediet niet op de afgesproken datum van 1 januari 2019 kon terugbetalen en dat PALLAS had verzocht om uitstel tot 1 juli 2020 (1098741/1101098). Het besluit tot verschuiving van de datum van terugbetaling hebben wij op 20 november 2018 genomen. Wij hebben u hierover schriftelijk geïnformeerd (1083816/1148670).

Het besluit om de terugbetaling van de lening uit te stellen tot 1 januari 2022 hoeft op basis van de afspraken met PS geen onderwerp te zijn van consultatie over de lening. Dit besluit betreft een privaatrechtelijke bevoegdheid van GS (art.158, art.167 van de Provinciewet). Het verzoek van PALLAS is gemeld aan uw Staten.

Vraag 5:

Heeft GS overwogen om een mededeling te doen in de PS vergadering van 29 juni 2020? Zo ja, waarom is dat niet gedaan?

Antwoord 5:

Nee.

Op 29 juni konden wij nog geen mededeling doen omdat wij nog in gesprek waren met PALLAS naar aanleiding van het verzoek tot uitstel van terugbetaling van de lening tot uiterlijk 1 januari 2022. Pas op 30 juni hebben wij ingestemd met het verzoek van PALLAS. Daarna hebben wij u direct – per brief – geïnformeerd.

Op 31 augustus zal in de commissie EFB een presentatie over de stand van zaken PALLAS worden gegeven in aanwezigheid van de directeur van PALLAS. Het verzoek tot verlenging van de terugbetaling van de lening en ons besluit kan dan verder worden toegelicht.

Vraag 6:

De provincie zou alleen betrokken zijn bij fase 1 (ontwerp, aanbesteding en vergunningverlening). Voormalig minister Bruins heeft in de brief aangegeven dat de bouw kan starten in de loop van 2021.⁵

In de voordracht 56 staat duidelijk vermeld: 'de bouw en exploitatie van de reactor moet volledig privaat met risicodragend kapitaal worden gefinancierd'.

Betekent dit dat de provincie ook betrokken is bij de volgende fase van Pallas, nu de terugbetaaldatum op 1-1-2022 staat?

Antwoord 6:

Nee. Het uitgangspunt was en is: de bouw en exploitatie van de reactor moet privaat met risicodragend kapitaal worden gefinancierd. De door de provincie verstrekte middelen zijn door PALLAS volledig besteed aan de activiteiten van fase 1.

Vraag 7:

In hoeverre staat de einddatum van de lening vast? Of kan deze nog verder vooruit schuiven in de tijd?

Antwoord 7:

Zoals in onze brief gemeld verwacht PALLAS in 2021 duidelijkheid te verkrijgen over de financiering van de bouw van de PALLAS- reactor. PALLAS heeft daarom gevraagd om uitstel van terugbetaling van de lening tot uiterlijk 1 januari 2022. Hiermee zijn wij akkoord gegaan.

Vraag 8:

Klopt het dat NRG onderzoekt of de HFR in gebruik kan blijven tot 2035? En welke gevolgen heeft dit gevolgen voor het Pallas project en de provinciale lening?⁶⁷

Antwoord 8:

NRG heeft een intensief onderhoudsprogramma opgesteld (asset integrity program) om de reactor veilig en betrouwbaar in bedrijf te kunnen houden. Hierin wordt continu vooruitgekeken welke onderhoudsmaatregelen er nodig zijn om de komende 5 tot 10 jaar in bedrijf te kunnen blijven. Daarnaast verricht NRG 10-jaarlijkse veiligheidsevaluaties. Een dergelijke veiligheidsevaluatie is als eis opgenomen in de kernenergiewet/-vergunning waaraan iedere nucleaire installatie in Nederland moet voldoen. NRG moet zich, als onderdeel van de

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/07/05/minister-bruins-%E2%80%98belangrijke-stap-nieuwe-reactor-medische-isotopen%E2%80%99>

⁶ <https://www.laka.org/nieuws/2019/nrg-onderzoekt-langer-openhouden-van-de-hfr-10151>

⁷ https://www.noordkopcentraal.nl/nw-28464-7-3715948/nieuws/column_is_pallas_iets_voor_de_chinezen.html

vergunningsverplichtingen, elke tien jaar uitspreken over de technische integriteit van de installaties met het oog op de resterende levensduur.

Voor de realisatie van de PALLAS-reactor en de provinciale lening heeft dit geen effect omdat de PALLAS-reactor de taak van de HFR zal overnemen zodra dat kan (zie ook het antwoord op vraag 2).